

POLITYKA – DODATEK DLA GRACZA

Ustrój terytorialny

W ustroju XIV-wiecznych Wielkiego Księstwa Litewskiego i Żmudzi nie należy doszukiwać się skomplikowanych instytucji państwowych, rozbudowanych praw ani elegancko rozpisanych stosunków wasalnych, tak typowych dla feudalnej Europy. Uproszczając, w 1303 roku, Wielkie Księstwo Litewskie i częściowo zależna od niego Żmudź wciąż funkcjonowały w sposób zbliżony do państwa polskiego z czasów pierwszych Piastów, czyli na zasadach luźno powiązanych wspólnot rodowo-plemiennych.

Kraj podzielony jest na mniejsze obszary zwane **ziemiami**, które są odpowiednikami księstw. W skład ziemi wchodzi kilka lub kilkanaście **okręgów grodowych**, których centralnym punktem jest **Gród** stanowiący główny ośrodek handlu oraz siedzibę lokalnego władcy. Wokół grodu skupiają się mniejsze osiedla i grunty mu podległe czyli **opola**. Zaopatrują one gród we wszelkie dobra i stanowią własność bojarstwa związanego z danym grodem. Jednym z owych okręgów jest właśnie gród **Telsze** oraz podległe mu opola, takie jak: **Linków, Olszady, Graniszew, Błędny las, Skraj Puszczy** itp.

Drabina społeczna

Najwyższym władcą **Wielkiego Księstwa Litewskiego** oraz luźno z nim powiązanej **Żmudzi** jest **Wielki Książę Vitenes Pukuwerowicz**. Jego siedziba znajduje się w grodzie **Troki** niedaleko **Wilna**. (Tytuł ten jest niedostępny dla graczy)

Ziemię stanowiły własność **kunigasów** czyli dziedzicznych książąt, wywodzących się jeszcze z tradycji wodzów plemiennych. Kunigasi prezentowali bardzo zróżnicowany stopień posiadania i wpływów. Na Żmudzi panuje obecnie 3 kunigasów: **Butginas, Twirbutas i Jaks**. Ten ostatni jest władcą 12 okręgów grodowych, które stanowią ogółem 1/3 terytorium całej Żmudzi. Wśród nich jest także okręg grodowy Telsze. (Tytuł kunigasa jest niedostępny dla graczy)

Kunigasi przy sprawowaniu władzy podpierali się **Grododzierzcami**. Grododzierzca to władca całego okręgu grodowego, który podlega jedynie kunigasowi i jest jednym z kilku jego bezpośrednich wasali. Tytuł ten uzyskać można tylko w przypadku podporządkowania sobie (w dowolny sposób) wszystkich istniejących w świecie gry opoli skupionych wokół grodu Telsze.

Urzędem plasującym się obok grododzierzcy jest **Cywun**, który patrzył na ręce Grododzierzcy, dogląda porządku w grodzie, zbiera podatki od chłopstwa i bojarów, rozsądza spory majątkowe oraz wymierza kary za pospolite przestępstwa. W takim układzie Grododzierzcę przyrównać można do panującego a Cywuna do zarządcy.

Sprawy z zakresu posiadania ziemi, jej nadawania, utraty lub podziału regulowane są wedle przyjętych na danym obszarze zwyczajów (patrz. Dodatek zarządzanie ziemią) lub wprost przed samym kunigasem. Cywun ma obowiązek czuwać nad ich prawidłowym przebiegiem. Nie jest władny jednak aby samemu rozstrząsać tak istotne zagadnienia.

Zbrojne ramię grododzierzcy w podległym mu grodzie stanowiła **drużyna** złożona z oddanych mu, zaufanych wojów. Drużyna w czasach pokoju stacjonowała w grodzie i pilnowała porządku oraz przestrzegania prawa. Dowództwo nad drużyną pełnił **drużynowy**. Cywun jako zarządca, również ma prawo wydawać rozkazy drużynie.

Pozostałością po czasach rodowo-plemiennych był **Wiec** czyli zgromadzenie wszystkich dorosłych mieszkańców danego okręgu grodowego, na którym mógł przemówić każdy za wyjątkiem niewolników. Wiec zwoływany był w ważnych sprawach dotyczących życia danej społeczności jak np. wybór cywuna, ogłoszenie święta, osądzenie wyjątkowo oburzające zbrodnie i wiele innych. Była to okazja do zebrania się razem, wymiany opinii, przedstawiania palących problemów i wylania żalów. Decyzje wiecu bywały wiążące choć niekiedy wymagały zatwierdzenia przez kunigasa lub grodzierzcę. Nad przebiegiem wiecu czuwał cywun, który miał obowiązek dbać o porządek oraz pilnować aby każdy kto zechce został w końcu dopuszczony do głosu.

Uprzywilejowaną, niższą od kunigasów i grodzierzców kastę społeczeństwa litewskiego stanowili **bojarzy** będący odpowiednikiem rycerstwa. Grupa ta wyrosła z co znamienitszych wojów oraz naczelników rodowych i zawsze ściśle powiązana była z walką i orężem. Bojarzy werbowali się głównie z byłych lub aktualnych członków drużyny i posiadali często własne bogate zagrody lub nawet całe wsie nadane im za wierną służbę. Przynależność do bojarstwa była bardzo płynna i niekoniecznie obejmowała całą rodzinę czy choćby i nawet bezpośrednich potomków danego bojara. Brat Bojara mógł być w takim układzie zwykłym chłopem.

Bojarzy litewscy nie posiadali nazwisk ani herbów, nie wiązała ich kodeks rycerski ani rycerskie obyczaje. Majątek mało którego bojara przekraczał swymi rozmiarami jedną zagrodę. Nieliczni posiadali np. całe opole. Tym co odróżniało bojarów od chłopstwa były szersze prawa, udział w łupach wojennych, możliwość przebywania w otoczeniu swego kunigasa, mir „lepszego od innych” oraz szanse na otrzymanie w dzierżawę czego więcej niż jedna wieś. To od lojalności bojarów nieraz zależało czy grodzierzca utrzyma się przy władzy, musiał on wiec dbać o swą drużynę i zapewniać jej wymierne korzyści. Bojarzy podlegali grodzierzcy na zasadach zbliżonych do europejskiego systemu lennego choć związek ten nie był tożsamy i różnił się w kilku kwestiach.

Najliczniejszą grupę stanowili **wolni chłopci**. Pracowali oni na własny rachunek lecz musieli regularnie odprowadzać podatek w srebrze i płodach rolnych bądź to na rzecz bojara do którego należało ich opole.

